

แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน : ภาพฝันที่เป็นจริงในวิชาภาษาไทย**FLIPPED CLASSROOM : A DREAM COME TRUE IN TEACHING THAI LANGUAGE**สุพัตรา อุตมั่ง¹Supatta Outamung¹

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

บทคัดย่อ

แนวคิดห้องเรียนกลับด้านของ Jonathan Bergman และ Aaron Sams เป็นการจัดการเรียนรู้ซึ่งเปลี่ยนการใช้ช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหาในห้องเรียนเป็นการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ และและประยุกต์ใช้ความรู้ให้นักเรียนได้มีเวลาเรียนรู้แบบรู้จริงและลงมือปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ส่วนการศึกษาเนื้อหาบทเรียนจะใช้เวลาที่บ้านผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ครูเป็นผู้เตรียมไว้ให้ โดยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน คือ 1) ครูภาษาไทยต้องจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง 2) ครูภาษาไทยต้องอธิบายวิธีการเรียนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านให้นักเรียนเข้าใจ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อให้ทั้งผู้ปกครองและนักเรียนปรับตัวให้พร้อมกับการเรียนแบบใหม่ 3) ครูภาษาไทยต้องจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้นักเรียนได้ประโยชน์จากการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและเรียนให้รู้จริงตามความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน 4) ครูภาษาไทยต้องสร้างระบบประเมินผลอย่างเหมาะสมและเน้นการประเมินตามสภาพจริง ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมครูภาษาไทยควรนำการจัดการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้ภาพฝันการสอนภาษาไทยแบบห้องเรียนกลับด้านเป็นความจริง

คำสำคัญ ห้องเรียนกลับด้าน, การสอนภาษาไทย**ABSTRACT**

The ideology of Flipped Classroom inspired by Jonathan Bergman and Aaron Sams is the management of learning which transforms load of lecture sessions into practical activities to foster students' competency and to apply theories learnt from textbooks. This pedagogy makes it possible for students to implement theories by practicing them through a wide variety of in class activities. Moreover, students can review their lessons at their own home through the utilization of technology provided by teachers. In brief, a teacher is required to bestow 1) self-study learning media, 2) clear explanation of adverse classroom management acknowledged by parents, 3) practical in-class activities suitable for the needs of individuals, and 4) effective assessment method. In

¹อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

addition to the aforementioned innovative educational providence, information technology assisted media should be available in classroom to ascertain the most effective of Flipped Classroom management.

Keyword : Flipped Classroom

บทนำ

กรณีศึกษาครูนำหวนผู้หาญกล้ากลับด้านห้องเรียนภาษาไทย

ครูนำหวนสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาเป็นระยะเวลาหนึ่ง เธอพบว่าการจัดการเรียนรู้ของเธอไม่ประสบความสำเร็จที่ควร เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำและขาดความสนใจในการเรียนเมื่อเธอพิจารณาตนเองพบว่าส่วนใหญ่เธอสอนแบบบรรยายและเน้นกิจกรรมในชั้นเรียนเท่านั้น เธอจึงพยายามศึกษาแนวทางและเทคนิควิธีต่างๆ เพื่อจะนำมาแก้ปัญหาในชั้นเรียน จนได้พบกับแนวคิด Flipped Classroom ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน และเปลี่ยนบทบาทของนักเรียนจากการเป็นผู้รับความรู้ที่ครูถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว มาเป็นผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่างๆ นอกชั้นเรียน ที่ครูจัดเตรียมไว้

ครูนำหวนคิดว่าแนวคิดนี้อาจจะช่วยแก้ไข ปัญหาที่เธอกำลังประสบอยู่ เธอจึงเริ่มต้นการกลับด้านห้องเรียนภาษาไทยของเธอในการจัดการเรียนรู้เรื่อง “รวมเกียรติ ตอน นารายณ์ปราบหนทก” เธอจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ อย่างหลากหลาย ให้นักเรียนศึกษาล่วงหน้าเช่น วิดิทัศน์เรื่องรวมเกียรติ ตอนที่เป็นบทเรียน หนังสือการ์ตูน เรื่อง รวมเกียรติ แล้วสร้างกลุ่มใน Facebook ชื่อ “ครูหวนชวนอ่านวรรณคดี” เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดระหว่างครูกับนักเรียนในการอ่านวรรณคดีที่เป็นบทเรียนร่วมกัน

ในคาบแรกของการสอนครูนำหวนชี้แจงรายละเอียดการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน และมอบหมายให้นักเรียนไปเข้าร่วมกลุ่มใน Facebook และศึกษาสื่อการเรียนรู้ที่ครูเตรียมไว้ให้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาประกอบการเรียน ครูนำหวนตั้งกระทู้ท้าทายการคิดให้นักเรียนตอบผ่าน Facebook เช่นความผิดของใครยิ่งใหญ่ที่สุด ใช้อำนาจอย่างไรให้เกิดสันติ เมื่อมายาพาชักนำ เป็นต้น ผลปรากฏว่ามีนักเรียนจำนวนมากมาแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ อย่างสนุกสนาน และมีนักเรียนบางคนสืบค้นข้อมูลจากนักวิชาการที่วิจารณ์วรรณคดีตอนนี้อ่านโพสต์ไว้ให้เพื่อนๆ ศึกษาอีกด้วย

คาบเรียนต่อมา ครูนำหวนชวนให้นักเรียนสรุปประเด็นต่างๆ ที่โพสต์ไว้ด้วยบรรยากาศสนุกสนาน เป็นกันเองเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิด กล้าพูด รวมทั้งซักถามข้อสงสัยจากการอ่านรวมเกียรติตอนนี้แล้วเขียนบันทึกการเรียนรู้ขนาดสั้น (learning log) ว่าได้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์จากการอ่านวรรณคดีตอนนี้อย่างไรบ้างส่งผ่านกลุ่มที่ตั้งไว้ใน Facebook

เมื่อครูนำหวนจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้ไประยะหนึ่ง เธอสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่นนักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น สนใจแสวงหาความรู้มาแลกเปลี่ยนกันลดบรรยากาศการเรียนแบบแข่งขัน เธอรู้สึกว่าเขาไม่ได้พูดคนเดียวหน้าชั้นเหมือนที่เคยเป็นมา แต่เธอกับนักเรียนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสนุกสนาน บรรยากาศการเรียนรู้เปลี่ยนไปอย่างคาดไม่ถึงทั้งยังช่วยลดชั่วโมงเรียนลงจากเดิม สอดคล้องกับ

แนวคิด teach less, learn more เธอสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลา ทุกสถานที่ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติระบุไว้โดยไม่ยากเย็นเลย

เมื่อพิจารณากรณีศึกษาดังกล่าว คงต้องยอมรับว่าเป็นภาพที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการสอนวรรณคดีไทยที่ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่ ซึ่งต้องเริ่มจากการสอนบทนำเรื่อง คำศัพท์ อ่านเนื้อเรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร และสรุปข้อคิด โดยกิจกรรมทั้งหมดจัดในชั้นเรียนและใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 4 คาบการจัดการเรียนรู้ของครูน้ำหวานคือ นวัตกรรมหนึ่งทางการศึกษาที่เรียกว่า ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ซึ่งเป็นภาพฝันที่อาจเป็นจริงได้ หากครูภาษาไทยศึกษาแนวคิดนี้ให้เข้าใจและนำไปทดลองใช้จนชำนาญ

ความเป็นมาและความสำคัญของห้องเรียนกลับด้าน

ห้องเรียนกลับด้าน ตรงกับภาษาอังกฤษว่า The Flipped Classroom หมายถึงการสอนลักษณะหนึ่งซึ่งแตกต่างไปจากการสอนปกติ ที่ผู้เรียนจะศึกษาเนื้อหาที่ครูบรรยายจากสื่อวีดิทัศน์ โดยใช้เวลานอกชั้นเรียน ส่วนเวลาในชั้นเรียนจะใช้ในการเรียนรู้แบบสืบสอบความรู้และทำการบ้านที่ครูมอบหมายให้ (McMahon, 2013)

การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้ เป็นวิธีจัดการเรียนรู้ที่ยกระดับคุณค่าของความเป็นครู ครูไม่ต้องยืนถ่ายทอดความรู้กับนักเรียนโดยตรง แต่ถ่ายทอดความรู้นั้นผ่านสื่อวีดิทัศน์สั้น ๆ ใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที นักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่บ้าน เมื่อดูแล้วไม่เข้าใจตามที่ครูถ่ายทอด ก็สามารถให้พ่อแม่ที่บ้านช่วยอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจนได้ เป็นผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการ “เรียนรู้โดยลงมือทำ” ทำให้นักเรียนได้ “รู้สึก” และ “รู้จริง” ในเนื้อหาที่ครูสอน เป็นการเปลี่ยนบทบาทของครูให้ทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวกหรือโค้ช มากกว่าเป็นผู้ที่ถ่ายทอด

ความรู้ให้กับนักเรียนเพียงอย่างเดียว และเป็นการใช้ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการจัดการเรียนรู้ลักษณะหนึ่งซึ่งเปลี่ยนจากครูบรรยายเนื้อหาในห้องเรียนไปเป็นการสร้างหรือแนะนำสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนกลับไปศึกษาที่บ้าน แล้วเปลี่ยนกิจกรรมในห้องเรียนให้เป็นการทำกิจกรรมต่างๆ จากบทเรียนที่นักเรียนได้ศึกษามาแล้ว เพื่อฝึกทักษะ ฝึกแก้ปัญหา สร้างปฏิสัมพันธ์ภายในห้องเรียน รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ นับว่าเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเพิ่งมีขึ้นเมื่อประมาณ 5 ปี ที่ผ่านมา แนวคิดนี้เกิดจากครูสอนวิชาเคมีของโรงเรียน Woodland Park High School ในประเทศสหรัฐอเมริกา 2 คนคือ Jonathan Bergman และ Aaron Sams ทั้งสองเป็นครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูเต็มเปี่ยม และมีแนวคิดที่จะช่วยนักเรียนที่เข้าเรียนในชั้นเรียนไม่ทันเพราะต้องขาดเรียนไปทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นกีฬาให้กับโรงเรียน หรือกิจกรรมอื่น ๆ และช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนซ้ำ โดยใช้สื่อ ICT เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ โดยครูจะทำสื่อวีดิทัศน์ให้นักเรียนศึกษาย้อนหลังผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อแก้ไขปัญหาคาบจนที่ทำการเรียนและลดภาระการสอนของครู โดยไม่ต้องสอนซ้ำเนื้อหาเดิมให้กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าชั้นเรียน นอกจากนี้ นักเรียนที่เข้าชั้นเรียนตามปกติก็สามารถศึกษาเนื้อหาจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลายทั้งที่ครูจัดทำขึ้น หรือศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกห้องเรียน เวลาในห้องเรียนจึงเป็นการทำกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือฝึกฝนปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกลุ่มตามความ

เหมาะสม มีครูเป็นผู้คอยแนะนำและติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ชักถามข้อสงสัยในบทเรียนทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ ครูทั้งสองคนได้เขียนหนังสือเรื่อง Flip Your Classroom : Reach Every Student in Every Class Every Day ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย (วิจารณ์ พานิช, 2556: 20-21; Kopp, 2014)

แนวคิดเรื่องห้องเรียนกลับด้านจึงเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทในชั้นเรียนจากการที่ครูมีความสำคัญที่สุดมาเป็นการให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง วิจารณ์ พานิช (2556: 30-34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านสรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดเวลา โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก
2. ช่วยให้นักเรียนที่มีกิจกรรมมากสามารถเรียนล่วงหน้า หรือเรียนตามได้ง่ายขึ้น และยังช่วยให้นักเรียนรู้จักบริหารเวลาของตนให้เหมาะสมอีกด้วย
3. ทำให้ครูเข้าใจความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียนว่าช้าหรือเร็วและให้คำแนะนำในการเรียนหรือเนื้อหาวิชาได้อย่างเหมาะสม
4. นักเรียนสามารถศึกษาจากสื่อการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตน จะศึกษาสื่อที่รอบก็ได้จนกว่าจะเข้าใจเนื้อหาบทเรียนนั้น
5. ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน และนักเรียนกับครูจากการทำกิจกรรมภายในชั้นเรียน ที่เป็นกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้เรียนรู้และช่วยกัน

ทำงานจนเป็นผลสำเร็จ โดยมีครูให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

6. ทำให้ครูรู้จักนักเรียนของตนดีขึ้นจากการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพราะครูต้องสังเกตพฤติกรรมการเรียน ให้คำแนะนำ สร้างแรงบันดาลใจ ให้กำลังใจ รับฟัง และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ครูเห็นความแตกต่างของนักเรียนในชั้นเรียน เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน

7. ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนเปลี่ยนไป พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บางอย่างของนักเรียนหายไป เช่น การเล่นเกมโทรศัพท์ในเวลาเรียน การนอนหลับในชั้นเรียน เนื่องจากในห้องเรียนกลับด้านนักเรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ไม่ใช่รับการถ่ายทอดแบบเดิม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านจะเกิดประโยชน์กับนักเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่ครูต้องเข้าใจจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้นี้ให้ชัดเจนว่า ไม่ได้ทำให้ภาระการสอนครูลดลง เพราะครูต้องติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ภายในชั้นเรียน เพราะครูกับนักเรียนสามารถการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยี การติดตามและให้คำแนะนำการเรียนรู้แก่นักเรียนจึงสามารถทำได้ตลอดเวลา แม้จะเป็นนอกชั้นเรียนก็ตาม

แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านมีแนวทาง ดังนี้

1. ครูภาษาไทยต้องจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง Jonathan Bergman

และ Aaron Sams ผู้ริเริ่มแนวคิดการจัดห้องเรียนกลับด้านได้ทำวีดิทัศน์บทเรียนให้นักเรียนของเขาได้กลับไปศึกษาที่บ้าน วีดิทัศน์บทเรียนควรมีขนาดสั้น ความยาวเพียง 10-15 นาทีเท่านั้น หากเนื้อหายาวควรแบ่งวีดิทัศน์ออกเป็นตอนๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาได้โดยไม่ต้องเบื่อหน่ายก่อนจบบทเรียนนักเรียนที่เรียนรู้ก็สามารถหยุดวีดิทัศน์หรือย้อนกลับไปดูอีกครั้งเพื่อทำความเข้าใจได้ นักเรียนไม่ต้องรีบเร่งในการทำความเข้าใจบทเรียน ส่วนนักเรียนที่เรียนรู้ได้เร็วก็น่าจะสามารถดูวีดิทัศน์ด้วยความเร็วในการเรียนรู้ของตน

การนำวีดิทัศน์บทเรียนไปเผยแพร่ให้นักเรียนสามารถดำเนินการได้หลายช่องทาง โดยอาจบันทึกในแผ่นซีดี นำขึ้นเว็บ youtube หรือเว็บที่สามารถฝากวีดิทัศน์ได้ เช่น Facebook, Google plus หรือ สร้างกลุ่มห้องเรียนออนไลน์ใน Facebook หรือ Line หรือ blog ประจำวิชา นอกจากการจัดทำวีดิทัศน์แล้วครูยังสามารถออกแบบสื่อที่สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาของตนได้อีกหลายรูปแบบ เช่น บทเรียนแบบเกม CAI สื่อมัลติมีเดียออนไลน์ เช่น Khan Academy, TED-Ed <http://ed.ted.com/>, Youtube Education for Universities, Academic Earth, videolectures.net, webcast. berkley, MIT Open course, iTunes-U, Neo K-12, Teacher Tube โดยมีเครื่องมือที่ช่วยสร้างสื่อการสอนด้วยตนเองได้ เช่น KMUTT LMS (by KMUTT Library), Camtasia Studio (PC) or Camtasia for Mac, Jing, Snagit, Screenflow, Screencast-o-matic, Screenr, Educreations, Screencasting นอกจากนี้ ยังมีเว็บไซต์ที่ให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทางออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน เช่น ClassStart.org ซึ่งรองรับการจัดการเรียนรู้ ลักษณะนี้สามารถใช้งานได้ง่าย เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาจากทั่วทุกมุมโลกเพียงแค่มียคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอย่างไร้

ก็ตามครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ประกอบด้วย เช่น สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือจากห้องสมุด

2. ครูภาษาไทยต้องอธิบายวิธีการเรียนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านให้นักเรียนเข้าใจ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อให้ทั้งผู้ปกครองและนักเรียนยอมรับและปรับตัว

3. ครูภาษาไทยต้องจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้นักเรียนได้ประโยชน์จากการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ให้รู้จริงตามความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ครูทำหน้าที่เป็นโค้ชคอยให้คำแนะนำ ส่งเสริมให้นักเรียนคิด โดยการตั้งคำถามและหาคำตอบ ครูควรให้นักเรียนได้ตั้งคำถามจากการชมวีดิทัศน์ที่บ้านมาก่อน ซึ่งต้องเป็นคำถามที่นักเรียนไม่ทราบคำตอบจริงๆ มาคนละ 1 คำถาม แล้วอาจใช้ช่วงเวลาด้านคาบเรียนในการตั้งคำถามและช่วยกันหาคำตอบ จากนั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเนื้อหาที่ได้ชมวีดิทัศน์ หรือสร้าง Blog หรือตั้งกลุ่มห้องเรียนใน Facebook หรือ Line แล้วให้นักเรียนเข้ามาตั้งคำถาม และอภิปรายหาคำตอบ ในขั้นแรกครูอาจเป็นผู้ตั้งกระทู้ถามนักเรียนก่อนเพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน และที่สำคัญที่สุด คือ ครูต้องติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

เนื่องจากการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องทำงาน ครูควรจัดอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด โดยอาจจัดให้เรียนรู้แบบเดี่ยว หรือจัดเป็นกลุ่มให้เรียนรู้ร่วมกันและช่วยเหลือกัน หากนักเรียนคนใดเรียนรู้ช้าครูอาจจะจัดแยกออกมาศึกษาประเด็นที่ยังไม่เข้าใจอีกครั้ง ส่วนนักเรียนที่เรียนรู้เข้าใจดีแล้วก็เรียนในประเด็นอื่น

4. ครูภาษาไทยต้องสร้างระบบประเมินผลอย่างเหมาะสมและเน้นการประเมินตามสภาพจริง ในขณะที่

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูต้องสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน หากนักเรียนคนใดต้องการคำแนะนำหรือความช่วยเหลือ ครูจะได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ นอกจากนี้ ควรเป็นการประเมินการใช้ทักษะภาษาไทยมากกว่า มุ่งทดสอบความรู้เชิงหลักการเพียงอย่างเดียว

ลักษณะห้องเรียนกลับด้านในวิชาภาษาไทย

Schoolwires (2013) อธิบายว่าการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1. การนำเข้าสู่ประสบการณ์ (Experiential Engagement) ครูแนะนำวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
2. การสำรวจความรู้เพื่อสร้างมโนทัศน์ (Concept Exploration) ครูแนะนำให้นักเรียนเรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น สื่อวีดิทัศน์การบรรยาย สื่อบันทึกเสียง เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์
3. การสร้างความรู้ที่มีความหมาย (Meaning Making) นักเรียนสรุปองค์ความรู้จากสื่อที่ครูมอบหมายให้ศึกษา
4. การสาธิตและประยุกต์ใช้ (Demonstration & Application) นักเรียนนำเสนอความรู้และการนำความรู้ไปใช้

เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมากลับด้านห้องเรียนภาษาไทย จึงต้องเริ่มจากการเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว เป็นครูจะต้องสร้างสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนกลับไปศึกษาที่บ้าน ซึ่งสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น ทำคลิปวิดีโอสั้นๆ เกี่ยวกับบทเรียนหลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีไทยแล้วนำขึ้นไปฝากไว้บนเว็บไซต์ YouTube หรืออาจเป็นไฟล์สำหรับดาวน์โหลด หรือบันทึกลงแผ่นซีดีแจกนักเรียน

การทำ blog ความรู้ การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในช่องทางต่างๆ เช่น ตั้งกลุ่มใน Line หรือ Facebook เพราะในยุคนี้มีความเจริญด้านเทคโนโลยี ครูจึงควรใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด

การจัดกิจกรรมในห้องเรียนเรียนกลับด้านไม่ใช่การบรรยายเหมือนการสอนแบบปกติ เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้นจากที่บ้านมาแล้ว ห้องเรียนกลับด้านวิชาภาษาไทย ครูจึงต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติมากที่สุด เช่น ฝึกอ่านออกเสียง ฝึกการพูด การเขียนในลักษณะต่างๆ แสดงบทบาทสมมุติ จัดกิจกรรม Reader Theatre, creative drama เล่นเกมที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน บทบาทของครูในห้องเรียนจึงเปลี่ยนไปเป็นโค้ช (Coach) หรือผู้ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จุดประกายการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบรู้จักจริงและสนุกสนานกับการเรียน รวมทั้งการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

ตัวอย่างการจัดสรรเวลาในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ระดับภาษา เวลา 1 คาบ (50 นาที) ระหว่างห้องเรียนแบบเดิมกับห้องเรียนกลับด้าน

ห้องเรียนแบบเดิม	ห้องเรียนกลับด้าน
- นำเข้าสู่บทเรียน 5 นาที	- นำเข้าสู่บทเรียน 5 นาที
- ทบทวนการบ้านเดิม 10 นาที	- สรุปความรู้ในบทเรียนจากการดูวีดิทัศน์ 10 นาที
- บรรยายเรื่อง ระดับภาษา 15 นาที	- ทำกิจกรรมแต่งประโยคโดยใช้ภาษาระดับต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่กำหนด 25 นาที
- ทำแบบฝึกหัดวิเคราะห์ ระดับภาษา 15 นาที	- เฉลยและสรุปบทเรียน 10 นาที
- เฉลยและสรุปบทเรียน 5 นาที	

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเน้นกิจกรรมของนักเรียนมากกว่าครู นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ตามสะดวก เนื่องจากครูจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ให้แล้ว กิจกรรมในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ภายใต้คำแนะนำของครู ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนแบบผู้จริง (Mastery Learning) ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2556: 42) อธิบายว่า หลักการสำคัญของการเรียนแบบผู้จริง คือ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัตราเร็วของการเรียนของตน ไม่ใช่ต้องเรียนตามอัตราเร็วที่ครูหรือชั้นเรียนกำหนด เป็นการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี หรือสื่ออื่น ๆ ที่ครูกำหนดเข้ามาจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนตามศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละคน นักเรียนศึกษาเนื้อหาความรู้จากสื่อที่ครูให้ก็รอบก็ได้จนกว่าจะเข้าใจ

ปัญหาสำคัญจากการกลับด้านห้องเรียน

เว็บไซต์ Flipped Learning ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Four Pillars of Flipped Learning: FLIP) ให้ประสบความสำเร็จ คือ 1) การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางการเรียน (Flexible environment) 2) การมีวัฒนธรรมการเรียน (Learning culture) 3) การกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม (Intentional content) และ 4) การเป็นนักการศึกษามืออาชีพ (Professional educator) เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาพิจารณาในบริบทวิชาภาษาไทย ก็อาจจะพบปัญหาต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ เคยกล่าวว่า ภาษาไทยเป็นวิชาที่ถูกลืม ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับวิชาภาษาไทยและไม่เข้าใจ

แนวคิดเรื่องห้องเรียนกลับด้าน ก็อาจจะไม่สนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารหรือชนบทที่ขาดงบประมาณในการพัฒนาเทคโนโลยี ทำให้ครูภาษาไทยไม่สามารถผลิตสื่อการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีได้

2. ปัญหาเกี่ยวกับครูภาษาไทย

ครูภาษาไทยอาจจะไม่ชำนาญเทคโนโลยีพอที่จะสามารถผลิตสื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูบางคนอาจมีความชำนาญแต่ไม่ให้ความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ด้านนี้ นอกจากนี้ สื่อการเรียนรู้ที่ครูผลิตยังไม่น่าสนใจ เพราะเน้นเนื้อหาสาระวิชาเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถจูงใจผู้เรียนสนใจเรียนได้ ปัญหาสำคัญ คือ ครูภาษาไทยบางคนยังมีกระบวนทัศน์แบบเดิมในการจัดการเรียนรู้ คือ ต้องสอนในห้องเรียนเท่านั้น และยังมีความเข้าใจว่าการสอนไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี เพราะครูคือคลังความรู้ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน

3. ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนและผู้ปกครอง

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้ปกครองอาจจะไม่เข้าใจและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้ ส่วนนักเรียนเมื่อต้องปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางการเรียนไปเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากสื่อการเรียนรู้ ก็อาจขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพราะไม่มีครูแนะนำ หรือไม่ได้เรียนไปพร้อมๆ เพื่อนในชั้นเรียน เมื่อต้องใช้เวลาเรียนเพียงลำพัง ถ้ามีกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจกว่า ก็อาจเบี่ยงเบนความสนใจไปทำกิจกรรมนั้นๆ นอกจากนี้หากครอบครัวนักเรียนมีฐานะยากจน นักเรียนต้องช่วยครอบครัวหารายได้ การให้นักเรียนเรียนรู้ที่บ้านก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะไม่มีไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์

บทสรุป

ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการจัดการเรียนรู้ซึ่งเปลี่ยนการใช้ช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหาในห้องเรียนเป็นการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ ส่วนการศึกษาเนื้อหาบทเรียนจะใช้เวลาที่บ้านผ่านสื่อเทคโนโลยี ดังนั้น

ครูภาษาไทยต้องก้าวทันเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้ภาพฝันในการสอนภาษาไทยแบบห้องเรียนกลับด้านเป็นความจริง

บรรณานุกรม

วิจารณ์ พานิช. (2556). **ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง**. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.

Four Pillars of Flipped Learning , Available from: <http://flippedlearning.org/cms/lib07/VA01923112/>

Centricity/Domain/46/FLIP_handout_FNL_Web.pdf (Jan 9, 2015)

Kopp, S. (2014). **What is the Flipped Classroom?**, Available from: <http://ctl.utexas.edu/teaching/flipping-a-class/what> (Jan 9,2015)

McMahon , W. (2013) **The Flipped Classroom 101**. Available from: http://www.downloads01.smartech.com/media/sitecore/en/pdf/smart_publication/edcompass.pdf. (May 16 , 2014)

Schoolwires.(2013) **The Flipped Classroom : A New Way to Look at Schools**. (online) Available from: http://www.schoolwires.com/cons/lip3/flipped_classroom_0612.pdf. (May 16,2014)